

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської філології і філософії мови

Курсова робота

на тему: "Особливості сприйняття стимулу СЛАВА/GLORY українцями та американцями "

Студентки групи Па 17-20
факультету германської філології і перекладу

заочної форми навчання
спеціалізації 035.041 Філологія

Бардіної Олени Ярославівни

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук, доцент,
професор кафедри

Терехова Діана Іванівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ 2023

Ministry of Education and Science of Ukraine

Kyiv National Linguistic University

Department of English Philology and Philosophy of Language

Term Paper

under the title: "Peculiarities of the perception of the CJABA/GLORY stimulus

by Ukrainians and Americans"

Bardina Olena

Group IIa 17-20

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Assoc. Prof.

PhD (Linguistics)

Diana Terekhova

Kyiv 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	1
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИЯВЛЕННЯ СПЕЦИФІКИ СПРИЙНЯТТЯ СЛОВА-СТИМУЛУ СЛАВА/GLORY У МОВНІЙ СВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ І АМЕРИКАНЦІВ.	4
1.1. Відбиття процесів сприйняття в мовній свідомості.	4
1.2. Попередні дослідження слова-стимулу СЛАВА/GLORY.	6
Висновки до розділу 1	7
РОЗДІЛ 2. ВИЯВЛЕННЯ СПЕЦИФІКИ МОВНОЇ СВІДОМОСТІ ПРЕДСТАВНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АМЕРИКАНСЬКОЇ СПІЛЬНОТ	9
2.1. Сприйняття слова-стимулу СЛАВА українцями.	9
2.2. Сприйняття слова-стимулу GLORY американцями.	12
2.3. Порівняння особливостей сприйняття концептів СЛАВА та GLORY.	15
Висновки до розділу 2	17
ВИСНОВКИ	17
RESUME	19
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	21
ДОДАТКИ	24

ВСТУП

Слово СЛАВА/GLORY було актуальним завжди – не тільки на території України, але й в країнах англомовного світу.

Повномасштабне вторгнення росії в Україну стало поштовхом для переосмислення цього стимулу не тільки всім світом, але й самими українцями. Це є вдалим підґрунтям для проведення дослідження особливостей функціонування та сприйняття цього стимулу у мовній свідомості українців та представників англомовної спільноти.

Актуальність цієї роботи зумовлена необхідністю вивчення і дослідження менталітетів різних лінгвокультурних спільнот, як критичні часи впливають на мовну свідомість представників певного етносу і на сприйняття поняття.

Метою роботи є визначення та опис особливостей сприйняття стимулу СЛАВА/GLORY українцями та американцями.

Завданнями роботи є:

- 1) обґрунтувати теоретичні засади вивчення образів мовної свідомості, що стоять за поняттям СЛАВА/GLORY, представників двох культур – української та американської;
- 2) підібрати оптимальну методику дослідження концепту СЛАВА/GLORY;
- 3) провести психолінгвістичний експеримент у двох країнах для отримання матеріалу дослідження;
- 4) охарактеризувати структуру асоціативних полів слів-стимулів СЛАВА/GLORY;

5) виявити загальне й специфічне в мовній свідомості представників двох лінгвокультур.

Об'єктом дослідження є мовна свідомість представників української та американської лінгвокультурних спільнот.

Предметом дослідження є специфічні риси мовної свідомості українців і американців, виявлені при сприйнятті стимулу СЛАВА/GLORY.

Матеріалом дослідження послуговували результати проведення психолінгвістичного експерименту, зокрема вільного асоціативного експерименту, проведеного за допомогою анкетування в Microsoft Forms в березні-квітні 2023 року, в якому взяло участь 105 україномовних респодентів і 45 американців. На основі їх реакцій було створено асоціативні поля слова-стимулу СЛАВА/GLORY

Методи дослідження:

- теоретичні: аналіз наукової бази для визначення таких понять, як психолінгвістика, мовна свідомість, асоціативне поле тощо;
- емпіричні: вільний асоціативний експеримент для збору реакцій на слова-стимули СЛАВА/GLORY;
- описовий: проведення аналізу асоціативних полів слів-стимулів СЛАВА/GLORY за допомогою класифікації типів асоціацій;
- статистичний: обчислення результатів, характеристика особливостей в сприйнятті стимулу, їх узагальнення.
- зіставний: для виявлення загальних та специфічних рис мовної свідомості представників українських та американських лінгвокультур.

Наукова новизна цієї роботи полягає в презентації аналізу оригінального експериментального матеріалу, що розкриває специфіку мовної свідомості представників двох культур у сучасних суспільно-історичних умовах.

Практичне значення роботи: можливість використання отриманих даних у подальших дослідженнях з психолінгвістики, когнітивної лінгвістики, лінгвокультурології, етнолінгвістики тощо, зокрема в динамічному аспекті, що відбиває зміни у мовній свідомості представників різних етносів.

Структура роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, резюме, списку використаних джерел (використано 20 джерел: 13 українською мовою, 5 англійською мовою та 2 російською) та двох додатків. Кількість сторінок основного тексту: 17.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИЯВЛЕННЯ СПЕЦИФІКИ СПРИЙНЯТТЯ СЛОВА-СТИМУЛУ СЛАВА/GLORY У МОВНІЙ СВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ І АМЕРИКАНЦІВ.

1.1. Відбиття процесів сприйняття в мовній свідомості.

Мовна свідомість має декілька тлумачень, оскільки цей термін є доволі суперечливим. Одним з тлумачень є визначення О.О. Селіванової (2008, с. 231), де мовну свідомість описано як "механізм індивідуальної свідомості, що керує мовленнєвою діяльністю, формує, зберігає й перетворює мовні знаки, правила їхньої сполучуваності, вживання, погляди й установки на мову та її елементи". На думку українського дослідника Г. Єйгера, мовна свідомість має декілька функцій: "відображальну, яка створює мовну картину світу у значеннях, формах мови, типах зв'язку; оцінну у широкому розумінні різних видів оцінки, позначеної мовними знаками; орієнтувально-селективну, що забезпечує вибір мовних засобів відповідно до комунікативного завдання; інтерпретаційну, яка передбачає інтерпретацію нових знаків, складних структур; регулятивно-керівну, що здійснює контроль мовленнєвої діяльності й оцінку відповідності нормам" (Селіванова, 2008, с. 231-232).

Сприйняття мовлення є складним психічним процесом пізнання інформації, яка подається, і її зв'язання з вже наявними у свідомості знаками та означеннями для подальшого розуміння та аналізу. Цей процес має декілька етапів: першим є так званий сенсомоторний етап, під час якого мовний сигнал піддається аналізу, виділяє мовні ознаки та інтерпретації; другим етапом виступає подальший смисловий аналіз з розумінням поданого повідомлення чи тексту.

Слід також зазначити, що процеси сприйняття мови відбуваються на двох рівнях – звуковому і письмовому, – і їх тлумачення є різним.

Звуковим мовленням є вид мовлення, який проходить через слуховий канал і характеризується своїм існуванням лише в теперішньому часі. Сприйняття звукового мовлення супроводжується не тільки акустичними знаками і їх фонетичною інтерпретацією, але й іншими позалінгвістичними засобами (наприклад, психологічними): розуміння невербальних засобів спілкування (жестів, міміки, тощо), контакт з адресатом, наявність просодичних ознак мовлення.

Письмовим мовленням є вид мовлення, яке проходить через зоровий канал. Сприйняття зорового мовлення значно відрізняється від звукового – суб'єкт сам контролює обсяг інформації, яку він вбирає; текст є сталою структурою, що дозволяє суб'єкту витратити більше часу на його аналізування; графічне вираження не змінюється.

Процес сприйняття мовлення є цілком індивідуальним та залежить від самого суб'єкту. Суб'єкт виступає активним учасником комунікації, під час якої активізує пам'ять, сенсорні процеси, розуміння та сприйняття мовлення (як звукового, так і письмового).

Відображенням цих процесів у мовній свідомості можна вважати знання, які зберігаються в пам'яті людини, пов'язані з тими чи іншими образами. Ці процеси дають суб'єкту можливість дослідити світ, щоб потім проаналізувати за допомогою власного мислення.

Як вже було зазначено вище, розвиток мовної свідомості є цілком індивідуальним процесом, на який впливає багато різних подразників. Наприклад, сім'я і друзі (тобто, оточення людини), освітні заклади (дитсадок,

школа, ЗВО), засоби медіа тощо. Найважливішими з цих подразників можна вважати культуру та мову суб'єкта.

Культура відіграє доволі важливу роль у мовній свідомості. Саме вона впливає на використання мови і на те, які звуки, слова або вирази вважаються адекватними, а які – неприйнятними. Саме культура надає деяким звукам, словам і виразам більшого значення.

У культурі кожної нації присутні свої мовні норми. У деяких країнах вони можуть бути схожими, поки в інших – кардинально відрізняться. Як приклад можна привести випадки використання формального і неформального стилю мовлення.

Культура також впливає на теми та ідеї, які є актуальними в комунікації. Обговорення політики, релігії та інших подібних тем можуть бути табуованими в культурі однієї нації, поки в іншій суспільство спокійно може їх обговорювати. Це значно відбивається на мовній свідомості і відчувається під час комунікації з людьми інших національностей.

1.2. Попередні дослідження слова-стимулу СЛАВА/GLORY.

Цим словом-стимулом цікавилися завжди, адже поняття "слави" присутнє в багатьох культурах і мовах світу. Воно пов'язано як з військовою справою, так і з національним побутом та описом характеру певної людини.

Дослідженням цього слова-стимулу американцями займалися декілька науковців, зокрема Howard Zinn, Jackson Culpepper, Kevin M. Levin, Mark K. George, а також – російська мовознавиця Русина Е.В. На основі їх робіт можна

зробити висновок, що це поняття є доволі важливим для американців. Воно тісно пов'язане із становленням їхньої державності, їх прапором та релігією.

На жаль, у вітчизняній лінгвістиці це слово-стимул є не настільки добре дослідженим. Найбільше вивченням цього слова-стимулу займалися науковці Кононенко В. і Терехова. Д.І. У монографії Кононенка В. "Концепти українського дискурсу" (2004, с. 55-66), він детально розповідає про те, чому українці так ставляться до цього слова-стимулу. Причини такого сприйняття пов'язані з історією, релігією і культурою українців. Терехова Д.І. займалася дослідженням цього поняття в лінгвокультурі українців, росіян та білорусів.

Головним завданням цієї роботи є зацікавлення в дослідженні розуміння цього стимулу як українських мовознавців, так і зарубіжних.

Висновки до розділу 1

Тема мовної свідомості стала особливо актуальною в останні декілька років. Це пов'язано з пробудженням національної свідомості в молоді багатьох націй. Мовна свідомість залежить від культури та мови суб'єкта. Переосмислення поняття СЛАВА почалося через повномасштабне вторгнення росії в Україну. Ця трагічна подія привернула увагу до стимулу СЛАВА/GLORY вітчизняних та зарубіжних мовознавців.

Мовна свідомість, за О.О. Селівановою (2008) це – механізм індивідуальної свідомості, що керує мовленнєвою діяльністю, формує, зберігає й перетворює мовні знаки, правила їхньої сполучуваності, вживання, погляди й установки на мову та її елементи. На її розвиток впливає багато різних чинників, таких як: культура суб'єкту, його нація, оточення, мова, якою він розмовляє, тощо.

Ця робота має на меті дослідження, аналіз та зіставлення сприйняття стимулу СЛАВА/GLORY у мовній свідомості українців та американців. Саме тому як метод експериментального дослідження було обрано вільний асоціативний експеримент.

РОЗДІЛ 2. ВИЯВЛЕННЯ СПЕЦИФІКИ МОВНОЇ СВІДОМОСТІ ПЕРЕДСТАВНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АМЕРИКАНСЬКОЇ СПІЛЬНОТ

2.1. Сприйняття слова-стимулу СЛАВА українцями.

Дослідження для визначення особливостей сприйняття стимулу СЛАВА українцями проводилось за допомогою вільного асоціативного експерименту. Респондентам було запропоновано пройти анкетування у Microsoft Forms протягом березня–квітня 2023 року, де вони надавали першу свою асоціацію до слова-стимулу СЛАВА. Головними чинниками для подальшого врахування виступали місце проживання респондентів та їх рідна мова. В анкетуванні взяли участь 105 українських респондентів; місце проживання – Україна та інші країни, де зараз перебувають респонденти у зв'язку з війною; їх рідна мова переважно українська (детальну інформацію подано в *Додатку А*).

Перед тим як почати повноцінний аналіз даних, слід з'ясувати значення слова-стимулу СЛАВА. Для цього використано "Словник української мови" в 11 томах (Словник української мови в 11 томах, б.д., с. 344):

СЛА́ВА, и, жін.

1. Широка популярність як свідчення загального схвалення, визнання чийось заслуг, таланту, доблесті і т. ін.;
2. Загальна думка про кого-, що-небудь; репутація.;
3. Чутка, звістка про кого-, що-небудь.;
4. Вигук, який виражав схвалення, визнання і т. ін.

Отже, слово є багатозначним.

Слід також зазначити, що це слово-стимул є доволі важливим в українській культурі. Це можна побачити в словнику В. Жайворонка, де він

подає ще декілька визначень до цього поняття, які не було наведено раніше, а саме (Жайворонок 2006, с. 549-550):

4) слава Богові (Богу); 5) Слава тобі Господи ; 6) — Слава Ісусу! — Навіки слава! — традиційна форма вітання і відповіді на нього; 7) (з великої літери) за дохристиянськими віруваннями — богиня воєнної перемоги та мисливської удачі; можливо, й Велика Богиня, богиня життя.

З цих визначень можна зробити висновок, що слово-стимул СЛАВА український народ щільно пов'язує з релігією. Зокрема, не тільки з християнством, але й з язичництвом.

У ході вільного асоціативного експерименту було зібрано 105 анкет і реакцій, серед них було виявлено 42 різних асоціативів. Зробивши аналіз поданих результатів, отримуємо таке асоціативне поле:

СЛАВА (105) – *Україні 49, героям 4, Україна 4, воля 3, гроші 3, відомий 2, відповідальність 2, зірка 2, успіх 2, війна, герої (військові), гордість, горе, золото, і честь, ім'я, козак, лезо, медійність, мить, мінливість, монумент, нагляд (рос. надзор), нації, ненависть, Пасха, пересуди, повага, популярність, праця, реалізація, Слава Україні, сяйво, талант, тягар, увага, України, фальшивість, хвала, червона доріжка, чесність, швидкоплинна.*

Ядром в асоціативних полях з відповідною кількістю реакцій прийнято вважати 3 найчастотніших реакції. З урахуванням цього, ядро асоціативного поля утворено реакціями з частотністю 3-49, ближня периферія – реакції з частотністю 2, а дальня периферія – реакції з частотністю 1. З цього моменту частотність буде подаватися у відсотковому співвідношенні для коректності під час порівняння даних.

Структура асоціативного поля слова-стимулу СЛАВА виглядає наступним чином:

Ядро: *Україні 49, героям 4, Україна 4, воля 3, гроші 3 (60%)*

Ближня периферія: *відомий 2, відповідальність 2, зірка 2, успіх 2 (7.6%)*

Дальня периферія: *війна, герої (військові), гордість, горе, золото, і честь, ім'я, козак, лезо, медійність, мить, мінливість, монумент, нагляд (рос. надзор), нації, ненависть, Пасха, пересуди, повага, популярність, праця, реалізація, Слава Україні, сяйво, талант, тягар, увага, України, фальшивість, хвала, червона доріжка, чесність, швидкоплинна (32.3%)*

Можемо побачити, що найчастіша реакція цього асоціативного поля (*Україні, 46.6%*) поодиноці не пов'язана з поданими визначеннями слова-стимулу СЛАВА. Але разом із ним, реакція стає вигуком "Слава Україні". Тобто, з цього ми можемо зробити висновок, що сприйняття слова-стимулу СЛАВА сучасними українцями пов'язане з одним зі значень слова, а саме: 4. Вигук, який виражав схвалення, визнання і т. ін. (і варто додати аналогічні вигуки, подані Жайворонком, прокоментувати).

У цій роботі буде використана класифікація, запропонована Тереховою Д.І. (2000) на основі класифікацій Леонтьєва О.О. і Клименко Г.П., у якій отримані асоціації поділяються на синтагматичні, парадигматичні, тематичні, фонетичні, словотвірні, граматичні, ремінісцентні (тобто, цитати), фразеологічні та персоналії.

Асоціації до слова-стимулу СЛАВА розподіляємо наступним чином: **синтагматичні:** *Україні 49, героям 4, і честь, нації, України, швидкоплинна (54.2%); парадигматичні:* *відомий 2, успіх 2, пересуди, популярність, талант, увага, хвала (9.5%); тематичні:* *Україна 4, воля 3, гроші 3, відповідальність 2,*

зірка 2, війна, герої (військові), гордість, горе, золото, ім'я, козак, лезо, медійність, мить, мінливість, монумент, нагляд (рос. надзор), ненависть, Пасха, праця, реалізація, сяйво, тягар, фальшивість, червона доріжка, чесність (35.2%); **фразеологічні:** *Україні 49, героям 4, і честь, нації, Слава Україні, України, швидкоплинна* (55.2%).

Провівши аналіз всіх 105 реакцій, можемо побачити, що найбільше синтагматичних та фразеологічних асоціацій. З цього можна зробити висновок, що слово-стимул СЛАВА в розумінні сучасного українця більше сприймається як частина речення або фрази. Найчастіша реакція *Україні 49* (46.6%) є прямим цьому доказом, адже разом зі словом-стимулом формує вигук "Слава Україні", який є дуже важливим для кожного свідомого українця.

Інші типи асоціацій були відсутні в реакціях респондентів - фонетичні, словотвірні, граматичні, ремінісцентні (цитати) та персоналії.

2.2. Сприйняття слова-стимулу GLORY американцями.

Дослідження для визначення особливостей сприйняття стимулу GLORY американцями проводилось за допомогою вільного асоціативного експерименту. Респондентам було запропоновано пройти анкетування у Microsoft Forms протягом березня–квітня 2023 року, де вони надавали першу свою асоціацію до слова-стимулу GLORY. Головними чинниками для подальшого врахування виступали – місце проживання респондентів та їх рідна мова. В анкетуванні прийняло участь 45 англомовних респондентів, місцем проживання зазначено США (частково інші англомовні країни), їх рідна мова – англійська (відомості можна побачити в *Додатку А*).

Перед тим як почати повноцінний аналіз даних, з'ясуємо значення слова-стимулу GLORY. Для цього використано американський словник Merriam-Webster (Merriam-Webster. (The Merriam-Webster dictionary, n.d.).

glory

noun

glo·ry 'glôr-ē

1

a: praise, honor, or distinction extended by common consent

b: worshipful praise, honor, and thanksgiving

2

a: something that secures praise or renown

b: a distinguished quality or asset

3

a: a state of great gratification or exaltation

b: a height of prosperity or achievement

4

a

(1): great beauty and splendor

(2): something marked by beauty or resplendence

b: the splendor and beatific happiness of heaven

5

a: a ring or spot of light:

b: a halo appearing around the shadow of an object

Можемо побачити, що значення поняття англійською мовою здебільшого збігається з українським відповідником, але не повністю.

Англійською слово-стимул має тільки позитивні значення, у той час як в українській мові це поняття може мати негативне значення. Як приклад, можна навести словосполучення "погана слава".

У ході вільного асоціативного експерименту було зібрано 45 анкет і 43 реакції, серед них було виявлено 34 асоціати. Зробивши аналіз поданих результатів, отримуємо таке асоціативне поле:

GLORY (43) – *God 7, honor 4, victory 2, award, Be to God, blade, bravery, church, dead. fame, flag, gold, hallelujah, happiness, hero, hole, hope, hypocrisy, joy, lost, meh, morning, pain, praise, pride, recognition (присутня одруківка recogniton), royalty, scene, success, To Ukraine, Ukraine, war, win, winning.*

Ядром в асоціативних полях зі 100 реакцій прийнято вважати 5 найчисельніших реакцій, але оскільки під час англомовного анкетування було зібрано лише 45 анкет і отримано 43 реакції, то ми візьмемо 2 перші реакції. З урахуванням цього, асоціативне поле слова-стимулу утворено реакціями з частотністю 4-7, ближня периферія – реакції з частотністю 2, а дальня периферія – реакції з частотністю 1.

Структура асоціативного поля слова-стимулу GLORY виглядає наступним чином:

Ядро: *God 7, honor 4 (25.5%)*

Ближня периферія: *victory 2 (4.6%)*

Дальня периферія: *award, Be to God, blade, bravery, church, dead. fame, flag, gold, hallelujah, happiness, hero, hole, hope, hypocrisy, joy, lost, meh, morning, pain, praise, pride, recognition (присутня одруківка recogniton), royalty, scene, success, To Ukraine, Ukraine, war, win, winning (72%)*

Можемо побачити, що найчастіша цього асоціативного поля є *God 7*, (16.2%). З цього ми робимо висновок, що американці пов'язують слово-стимул GLORY з Богом, що відповідає одному зі значень слова у словнику, а саме: *praise and thanks, especially as given to God*.

Асоціації до слова-стимулу **GLORY** розкласифіковано наступним чином: **синтагматичні:** *Be to God, to Ukraine* (4.6 %); **парадигматичні:** *honor 4, fame, praise, pride, recognition (присутня одруківка recognition)* (\approx 18.6%); **тематичні:** *God 7, victory 2, award, blade, bravery, church, dead, flag, gold, happiness, hero, hole, hope, hypocrisy, joy, lost, meh, morning, pain, royalty, scene, success, Ukraine, war, win, winning* (76.7%); **фразеологічні:** *Be to God, to Ukraine, Hallelujah* (6.9%%).

Провівши аналіз всіх 43 реакцій, можемо побачити, що домінують тематичні асоціації. З цього можна зробити висновок, що сприйняття слова-стимулу GLORY сучасними американцями є більш індивідуальними чи пов'язані з якоюсь певною темою.

Наступні типи асоціацій були відсутні в реакціях респондентів: фонетичні, словотвірні, граматичні, ремінісцентні (цитати) та персоналії.

2.3. Порівняння особливостей сприйняття концептів СЛАВА та GLORY.

Під час аналізу асоціативних полів стимулів СЛАВА та GLORY було знайдено як і спільні, так відмінні риси в їх сприйнятті.

Ми можемо спостерігати, що найчастотніша ядерна реакція на слово-стимул СЛАВА/GLORY в сприйнятті українських респондентів не пов'язана зі

словниковим дефініцією поняття, але разом з ним – починає співпадати з одним з наданих визначень. У той же час, найчастотніша ядерна реакція в асоціативному полі стимулу англійської мови на пряму пов'язана з одним визначень.

Також виявлено, що в асоціативному полі стимулу української мови майже всі реакції є або синтагматичними, або фразеологічними. Тобто, для сучасних українців слово-стимул СЛАВА має більше цінності в поєднанні з іншими словами. Як приклад, беремо дві найпоширеніші реакції від українських респондентів – *Україні 49* та *героям 4*. Разом зі словом-стимулом, вони створюють вигуки "Слава Україні" та "Слава героям" які є культурно та історично важливими для українців. Ці вигуки стали особливо популярними в останнє десятиріччя, завдяки Революції Гідності. Саме вона була початком розвитку національної свідомості українців.

У той же час, реакції до слова-стимулу GLORY американцями мають здебільшого тематичні асоціації (76.7%). Можемо побачити, що англомовні респонденти асоціюють стимул з певною темою. Наприклад, можна побачити багато асоціацій, пов'язаних з релігією і Богом (*God, church, Hallelujah*), а також – з війною та військовою справою в цілому (*blade, hero, victory, war, win*). Слід окремо відзначити асоціацію *flag*, адже вона пов'язана з найпершим офіційним прапором США – Old Glory. Тобто, ця асоціація є дуже важливою для американців, бо пов'язана не тільки зі становленням державності Сполучених Штатів, але й з одним із перших державних символів.

Спільного в сприйнятті стимулу між українцями і американцями не так багато. Здебільшого, спільні риси можна побачити в парадигматичних та тематичних асоціаціях. Спільними в тематичних асоціаціях є тема військової справи.

Висновки до розділу 2

У ході дослідження для визначення особливостей сприйняття стимулів СЛАВА/GLORY українцями та американцями, яке проводилось за допомогою вільного асоціативного експерименту та анкетування у Microsoft Forms протягом березня–квітня 2023 року, було опитано 105 україномовних респондентів і 45 англомовних респондентів та отримано 105 і 43 реакції відповідно. За даними отриманих реакцій були побудовані асоціативні поля до стимулів СЛАВА/GLORY, які потім проаналізовано.

Було визначено ядро, ближню та дальню периферію асоціативних полів слів-стимулів та вираховано частотність реакцій у відсотковому співвідношенні для коректного порівняння результатів.

У результаті зіставлення асоціативних полів обох слів-стимулів можемо побачити, що в них більше відмінного, ніж спільного. Реакції на стимул в асоціативному полі української мови належать, здебільшого, до синтагматичного типу (54.2%) та фразеологічного типу (55.2%), у той час як в асоціативному полі англійської мови домінують тематичні асоціації (76.7%).

Сприйняття слова-стимулу в українців пов'язано з культурою, історією та національною свідомістю на відміну від американців. В їх сприйнятті ми бачимо, що цей стимул здебільшого асоціюється з релігією та військовою справою.

ВИСНОВКИ

У ході курсової роботи було проведено зіставлення сприйняття слів-стимулів СЛАВА/GLORY українцями та американцями.

У першому розділі дібрано та проаналізовано теоретичні матеріали для ознайомлення з такими поняттями, як мовна свідомість, її специфіка та вплив на кожну людину. Також були проаналізовані деякі попередні праці з вивчення поняття слова-стимулу СЛАВА/GLORY.

Зазначеним методом дослідження є вільний асоціативний експеримент. Також були використані аналіз, синтез та зіставний метод,

Для проведення вільного асоціативного експерименту було укладено україномовну та англomовну анкети у Microsoft Forms (приклад можна побачити в *Додатку А*). Протягом березня-квітня 2023 року було зібрано 105 україномовних анкети та 45 англomовних анкет.

Другий розділ є практичною частиною курсової роботи. У ньому було створено асоціативні поля стимулів СЛАВА/GLORY, їх ядро, ближню та дальню периферію за результатами вільного асоціативного експерименту.

Було обґрунтовано теорію для вивчення образів мовної свідомості, що стоять за поняттям СЛАВА/GLORY, представників двох культур - української та американської. Також була підібрана методика дослідження концепту та проведено психолінгвістичний експеримент. На основі результатів вільного асоціативного експерименту були створені асоціативні поля до слів-стимулів СЛАВА/GLORY.

Проаналізовано сприйняття поняття українцями та американцями, знайдено спільні і відмінні риси. На цьому аналізі було зроблено висновок, що відмінного в сприйнятті більше, ніж спільного, але були відмічені спільні теми для обох лінгвокультур, наприклад, тема військової справи.

RESUME

The relevance of this paper is determined by the need to study and research the mentalities of different linguistic and cultural communities, how critical times affect the linguistic consciousness of the nation and the perception of a certain concept.

The purpose of the paper is to define and describe the peculiarities of perception of the GLORY stimulus by Ukrainians and Americans.

The tasks of this paper are: 1) substantiate the theoretical foundations of the study of the images of linguistic consciousness behind the GLORY stimulus of representatives of two cultures - Ukrainian and American; 2) choose the optimal methodology for researching the GLORY concept; 3) conduct a psycholinguistic experiment in two countries to obtain research material; 4) characterize the structure of the associative fields of the GLORY stimulus; 5) to reveal the common and specific in the linguistic consciousness of representatives of two linguistic cultures.

The object of the paper is the linguistic consciousness of representatives of the Ukrainian and American linguistic and cultural communities.

The subject of the paper is the specific features of the language consciousness of Ukrainians and Americans, revealed when perceiving the GLORY stimulus.

The research material were the results of a psycholinguistic experiment, in particular a free associative experiment conducted using a questionnaire in Microsoft Forms in March-April 2023, in which 105 Ukrainian-speaking respondents and 45 English-speaking respondents took part (indicate on the basis of which the associative fields of the GLORY/GLORY stimulus were formed

Research methods used: theoretical - analysis of the scientific base to define such concepts as psycholinguistics, language consciousness, associative field, etc.; empirical- a free associative experiment to collect reactions to the word-stimulus GLORY; descriptive - analysis of the associative field of the word-stimulus GLORY/GLORY using the classification of O. O. Leontiev and G. P. Klymenko; statistical - processing of results, characterization of features in stimulus perception, their generalization; comparative - to identify general and specific features of the linguistic consciousness of Ukrainian representatives. and American linguistic culture.

The scientific novelty of this paper is the presentation of the analysis of the original experimental material, which reveals the specifics of the linguistic consciousness of representatives of two cultures in modern socio-historical conditions.

The practical significance of this paper is that the collected and processed materials can serve as material for future research.

The structure of the paper consists of an introduction, two chapters, conclusions, a summary, a list of used sources and two appendices.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Близнюк, К. Р. (2019). Лексико-семантичні поле "патріотизм" в українській, англійській і польській мовах. [Автореф. дис. канд. філол. наук, Донецький національний університет імені Василя Стуса]. <https://periodicals.karazin.ua/philology/article/download/10118/9645/>.
2. Верьовкін, В. (2013). Відображення уявлень про війну в античній і сучасній мовній свідомості (на матеріалі давньогрецької, латинської, англійської, німецької та української мов) [Автореф. дис. канд. філол. наук, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова]. <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/5248>
3. Гуменюк Н. Г., Шабас О. А. (2018). Вербалізація концепту "Україна" в англійській мові періоду 2015 - 2018 рр. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка : філологічні науки, 2(316), 106–115. <http://hdl.handle.net/123456789/3384>
4. Жайворонок, В. В. (2006). Знаки української етнокультури: Словник-довідник. К.: Довіра, 703 с.
5. Заверющенко, О. Л. (2018). Концепти слави й честі в українському весільному концептуальному полі. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія "Філологія"., Серія "Філологія".(77), 42–45.
6. Засекіна Л. В., Засекін С. В., (2002). Вступ до психолінгвістики. (2002). Видавництво Національного університету "Острозька академія". <https://core.ac.uk/reader/153576030>

7. Засєкіна Л. В., Засєкін С. В., (2008). Психолінгвістична діагностика. Редакційно-видавничий відділ "Вежа" Волинського національного університету імені Лесі Українки. <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/503>
8. Леонтєв А. Н. (1994). Философия психологии. М: Изд-во Моск. ун-та. 228 с.
9. Кононенко В. (2004). Концепти українського дискурсу. Монографія. Видавництво "Плай" Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Київ-Івано-Франківськ. 248 с.
10. Русина, Е. В. (2008). Бинарные концепты "GLORY" и "DISGRACE" в американской лингвокультуре [Автореф. Дисертація, Волгоградский государственный университет].. <https://www.dissercat.com/content/binarnye-kontsepty-glory-i-disgrace-v-amerikanskoi-lingvokulture/read>
11. Селіванова О. О. (1999). Актуальні напрямки сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). Видавництво Українського фітосоціологічного центру. 148 с.
12. Селіванова О. О. (2008). Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К. 712 с.
13. Словник української мови: в 11 томах (б.д.). "Слава". У Словнику української мови: в 11 томах. — Том 9, 1978. — Стор. 344. <http://sum.in.ua/s/slava/> Дата звернення: 07.05.2023
14. Терехова Д. І. (2000). Особливості сприйняття лексичної семантики слів: психолінгвістичний аспект : монографія. Київ: КДЛУ. 244 с.
15. Терехова Д.І. (2014). Психолінгвістичний аналіз асоціативних полів стимулу СЛАВА в українській, російській та білоруській мовах за результатами проведення вільного та спрямованих асоціативних експериментів // Каразінські читання "Людина. Мова. Комунікація". Тези

доповідей XIII наук. конф. з міжнародною участю. 7.02.2014. Ч. 2. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. С. 130-132.

16. Culpepper, J. (2016). We've Lost the Modern Meaning of Glory. [Web log post]. Retrieved: <https://onbeing.org/blog/weve-lost-the-modern-meaning-of-glory/>
17. George, M. K. (2021). What the Bible's approach to history can teach us about America's glory and shame. [Web log post]. Retrieved: <https://theconversation.com/what-the-bibles-approach-to-history-can-teach-us-about-americas-glory-and-shame-151394>
18. Levin, K. M. (2020). Why 'Glory' Still Resonates More Than Three Decades Later. [Web log post]. Retrieved: <https://www.smithsonianmag.com/history/why-glory-still-resonates-more-three-decades-later-180975794/>
19. Merriam-Webster (б.д.). Glory. У *The Merriam-Webster dictionary*. Дата звернення: 08.05.2023 <https://www.merriam-webster.com/dictionary/glory>
20. Zinn, H. (2006). The Power and the Glory. Myths of American exceptionalism. [Web log post]. Retrieved: <https://www.bostonreview.net/articles/zinn-power-glory/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Щоденник експериментатора

№ п/п	Перелік відомостей	Відомості експериментатора	Примітки
1.	ПІБ експериментатора, посада, місце роботи	кандидат філологічних наук, професор Терехова Діана Іванівна, студентка заочної форми навчання факультету германської філології та перекладу Бардіна Олена Ярославівна	виконано
2.	Місце проведення (країна, місто, навчальний заклад тощо)	Велика Британія: Уельс, Кармартен. Канада: місто не вказано. Литва: Вільнюс. Німеччина: Берлін, Дортмунд. Україна: м. Київ, Київський національний лінгвістичний університет, Бердянськ, Бориспіль, Бровари, Буча, Вінниця, Гостомель, Грабівці, Дрогобич, Житомир, Залуква, Знам'янка, Ігнатпіль, Ірпінь, Коростишів, Кременчук, Луцьк, Львів, Малютинці, Миколаїв, Окни, Остер,	виконано; (в анкетуванні брали участь українці, які проживають в інших країнах АБО виїхали з України)

		Підзамче, Прилуки, Рівне, Сімферополь, Соколівське, Харків, Хмельницький, Чернігів, Шостка. Фінляндія: Рууккі.	
3.	Дата проведення	березень-квітень 2023	виконано
4.	Форма проведення (письмова, інтернет-анкета)	інтернет-анкета	виконано
5.	Кількість респондентів (чоловіків, жінок)	105 респонденти (18 чоловіків, 86 жінок)	виконано
6.	Мова анкетування	українська мова	виконано

Щоденник експериментатора

№ п/п	Перелік відомостей	Відомості експериментатора	Примітки
1.	ПІБ експериментатора, посада, місце роботи	кандидат філологічних наук, професор Терехова Діана Іванівна, студентка заочної форми навчання факультету германської філології та перекладу Бардіна Олена Ярославівна	виконано
2.	Місце проведення (країна, місто, навчальний заклад тощо)	Canada: Vancouver, Victoria, Winnipeg. East Africa: Tanzania. The UK, Scotland: Edinburgh, Inverness. The UK, Wales: Aberystwyth, Pembrokeshire, Whitland. The United Kingdom: Birmingham, Cheshire.	виконано

		The United States: Jacksonville; Loretto; Manteca; Minnesota: Duluth, Knife River, Minneapolis, St. Paul; New York: Albany; Tennessee: Knoxville, Loudon; Wisconsin: Bayfield, Bayfield (Herbster), Cornucopia, Superior. Ukraine: Kyiv.	
3.	Дата проведення	березень-квітень 2023	виконано
4.	Форма проведення (письмова, інтернет-анкета)	інтернет-анкета	виконано
5.	Кількість респондентів (чоловіків, жінок)	45 респондентів (21 чоловік, 24 жінки)	виконано
6.	Мова анкетування	англійська мова	виконано

Анкети для проведення вільного асоціативного експерименту

Анкета для заповнення українцями	Анкета для заповнення англомовними
<p>1. Укажіть, будь ласка, свою стать:</p> <p>☐ чоловіча</p> <p>☒ жіноча</p> <p>2. Укажіть, будь ласка, місце проживання (країна, місто / село)</p> <p>Введіть свою відповідь</p> <p>3. Укажіть, будь ласка, свою рідну мову:</p> <p>Введіть свою відповідь</p> <p>4. Напишіть, будь ласка, перше слово, що спало Вам на думку, у зв'язку з прочитаним. Просимо не обмірковувати відповідь. Вдячні за участь в опитуванні.</p> <p>МРІЯ</p> <p>Введіть свою відповідь</p> <p>15. Напишіть перше слово, що спало Вам на думку, у зв'язку з прочитаним.</p> <p>СЛАВА</p> <p>Введіть свою відповідь</p>	<p>1. Please indicate your sex:</p> <p>☐ male</p> <p>☒ female</p> <p>2. Please indicate your place of residence (country, city):</p> <p>Введіть свою відповідь</p> <p>3. Please indicate your mother tongue:</p> <p>Введіть свою відповідь</p> <p>4. Please write the first word that came to your mind in connection with what you read.</p> <p>DREAM</p> <p>Введіть свою відповідь</p> <p>34. Please write the first word that came to your mind in connection with what you read.</p> <p>GLORY</p> <p>Введіть свою відповідь</p>

Додаток Б

Порівняльна таблиця асоціативних полів стимулів СЛАВА/GLORY

Українська мова	Англійська мова
<p>СЛАВА (105) – <i>Україні 49, героям 4, Україна 4, воля 3, гроші 3, відомий 2, відповідальність 2, зірка 2, успіх 2, війна, герої (військові), гордість, горе, золото, і честь, ім'я, козак, лезо, медійність, мить, мінливість, монумент, нагляд (рос. надзор), нації, ненависть, Пасха, пересуди, повага, популярність, праця, реалізація, Слава Україні, сяйво, талант, тягар, увага, України, фальшивість, хвала, червона доріжка, чесність, швидкоплинна.</i></p>	<p>GLORY (43) – <i>God 7, honor 4, victory 2, award, Be to God, blade, bravery, church, dead. fame, flag, gold, hallelujah, happiness, hero, hole, hope, hypocrisy, joy, lost, meh, morning, pain, praise, pride, recognition (присутня одруківка recogniton), royalty, scene, success, To Ukraine, Ukraine, war, win, winning.</i></p>